

להביא ראייה שלא זינתה, ועד אז אינה גובה כתובתה, לפי שאין ספק מוציא ודאי.⁽³⁵⁾

שנינו במשנה: מעוברת חבירו, איילונית וזקינה ושאינה ראויה לילד, לא נוטלות כתובה ולא שותות.

רבי אליעזר אומר יכול הוא לישא אחרת ולפרות ולרבות הימנה.

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח: מחלוקת רבי אליעזר וחכמים היא רק בעקרה שנעקרה על ידי מכה, וזקינה, שבהן כל הטעם של חכמים שאינה שותה משום שאסור לנושאם מי שאין לו בנים, והרי הן בגדר אשה שאינה ראויה לקיימה, ועל זה חולק רבי אליעזר, שיכול לקיימה על ידי שישא אשה אחרת.

אבל איילונית, דברי הכל לא שותה ולא נוטלת כתובתה לפי שיש בה טעם נוסף למעטה, שנאמר "ונקתה, ונזרעה זרע". ודרשינן, רק מי שדרכה להזריע שותה, יצאה זו האיילונית שאין דרכה להזריע, שאינה בת הריון, ולכן אינה שותה⁽³⁶⁾

ולכן, כשהבעל מוליכה לירושלים לאחר סתירה שוב אין לה היתר.

ומסקינן: שמע מינה!

שנינו במשנה: מתו בעליהן עד שלא שתו, ב"ש אומרים נוטלות כתובה שלא שותות. וב"ה אומרים או שותות או נוטלות כתובה.

והוינן בה: במאי קמיפלגי ב"ש וב"ה?

ומשנינן: בית שמאי סברי: שטר העומד לגבות כגבוי דמי. מלוה שיש לו שטר חוב על הלוה, ושעבד לו הלוה נכסיו, הרי בעל השטר נחשב כמוחזק בנכסים אלו יותר מהלוה. וכאן האשה היא בעלת שטר הכתובה, והרי היא מוחזקת בנכסים המשועבדים לכתובה, ויורשי הבעל הם התובעים, והמוציא מחבירו עליו הראיה, לפיכך עליהם להביא ראייה שזינתה בסתירה זו, וכל עוד שלא הביאו ראייה נוטלת האשה כתובתה.⁽⁵³⁾ ובית הלל סברי: שטר העומד לגבות, לאו כגבוי דמי.

כה-ב

ונמצא שאין האשה מוחזקת בנכסי הכתובה אלא היא התובעת מן היורשים, ועליה

35* בתוספות הקשו דלמאן דאמר ברי ושמה ברי עדיף למה לא תגבה האשה כתובתה שהרי היא טוענת ברי שטהורה אני והבעל הוא שמא, ותירצו דמאחר שהתורה עשאה ספק עד שתשתה אינה יכולה לטעון טענת ברי, ועוד כתבו דלא שיך לומר העמד אשה בחזקתה שכשרה היא ולא זינתה שהרי רגלים לדבר שקינא לה ונסתרה והכתוב הוציאה מחזקתה ועשאה ספק. תוד"ה בית הלל (א).

36 ונפ"מ גם לרבנן כשיש לו אשה ובנים דמותר רק בעקרה וזקנה ולא באיילונית. תוס' הרא"ש.

אין כלל מקום לטענת רבי יוסי ותשובת רבנן עליו שהרי אין הנידון כלל בנאמנות הבעל או אי נאמנותו.

35. מצינו בש"ס מחלוקת תנאים אי כל העומד לבצור כבצור דמי וכל העומד לגזוז כגזוז דמי וכל העומד לזרוק כזרוק דמי ואינו דומה לסוגיין, דהכא כו"ע מודו לב"ה דלאו כגבוי דמי שהדבר אינו בידו וצריכין ב"ד לגבות השטר מה שאין כן התם דבירו לעשות כל הפעולות הנ"ל. תוד"ה לאו כגבוי.

[אבל עקרה וזקינה, שהיו ראויות מלכתחילה לילד, נחשבות הן בנות הריון, אבל איילונית, מבטן אמה לקויה היא].

מיתבי מהא תניא: המקנא לארוסתו ולשומרת יבם שלו, אם עד שלא כנסה נסתרה, לא שותה ולא נוטלת כתובתה.

כ-א מעוברת חבירו ומינקת חבירו, לא שותות ולא נוטלות כתובה, דברי רבי מאיר.

שהיה רבי מאיר אומר: לא ישא אדם מעוברת חבירו ומינקת חבירו, ואם נשא, יוציא ולא יחזיר עולמית, שכך קנסוהו חכמים לפי שעבר על האיסור, ונמצא שאינו ראוי לקיימה, ולפיכך אינה שותה.

וחכמים אומרים: יוציא, וכשיגיע זמנו לכנוס, כשימלאו שנתיים לתינוק, יכנוס, ולכן היא שותה, שהרי ראויה היא לקיימה.

והרובא, בחור [שיכול להוליד] שנשא עקרה

וזקינה, ואין לו אשה אחרת או בנים מעיקרא, מלפני כן, לא שותה ולא נוטלת כתובה.

רבי אליעזר אומר: שותה, שהרי יכול הוא לישא אחרת ולפרות ולרבות הימנה.

אבל המקנא לארוסתו ולשומרת יבם שלו, ורק משכנסה [לאחר שכנסה] נסתרה, או שותה או לא נוטלת כתובתה. כלומר דינה כסוטה רגילה, ששותה, הואיל והסתירה היתה לאחר הנישואין, ואם אינה רוצה לשותת תפסיד כתובתה.

מעוברת ומינקת עצמו, שהיתה אשתו מעוברת מינקת וקינא לה, ונסתרה, או שותה או לא נוטלת כתובתה. שזאת שותה אפילו בעודה מעוברת ולא ממתנים עד שתלד, ואף על פי שהולד עלול למות אם היא טמאה. (37)

הרובא בחור שנשא עקרה וזקינה, ויש לו

בירושלמי, דשם אינה בת קינוי מצד הדין שהתורה מיעטתה משום שאין ראוי לקיימה, מה שאין כן במעוברת עצמו, אינה מופקעת מקינוי ושתייה אלא שממתנים שתלד כדי לא להרוג הולד. תוד"ה מעוברת.

והמל"מ מיישב קושיית התוספות, דדוקא שם, לולי הגזוה"כ לא היו הורגין את הולד שאין להפסיד לבעל את הולדות, מה שאין כן בסוטה, שהבעל רוצה להשקותה ובידו הוא שלא להשקותה למה נחוש להפסדו. מל"מ הל' סוטה פ"ב ה"ו.

ובמרומי שדה כתב דקושיית התוספות אמת, דודאי יש איסור להרוג עובר אפילו בלא הפסד ממון, ואפילו לאב אסור להרוגו, אלא דשם,

37. כך כתב רש"י [וה"ה במינקת יש סכנה לולד אם תמות כשמכיר אותה. מל"מ].

והקשו תוספות דלמה באמת לא נמתין ולא נהרוג הולד דהא בערכין מוכח באשה שיוצאה ליהרג במיתת ב"ד דרק משום גזוה"כ אין ממתנים לה עד שתלד הא לא"ה לא היו הורגים אותה משום שולד הוא ממון הבעל, וכאן בסוטה אין לנו לימוד ע"ז. ולכן ביארו בדרך אחרת שבאמת אינה שותה רק לאחר שתלד, והחידוש הוא שאעפ"י שבשעה שקינא לה לא היתה ראויה לשתות מכל מקום שותה לאחר מכן. ואינו דומה למעוברת חבירו שאף אם הפילה הולד לאחר מכן אינה שותה כיון שבשבעת הקינוי לא היתה ראויה לשתות כמבואר